

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Кафедра туризму географічного факультету

ЧЕРВОНОГРАДСЬКА РАЙОННА РАДА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

«ВОДНИЙ ТУРИЗМ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД»

Матеріали

наукової конференції з міжнародною участю

присвяченої 360-річчю

Львівського національного університету імені Івана Франка

Львів

16 квітня 2021 р.

Львів – 2021

УДК 338.48(4)

Вод 62

Рекомендовано до друку Вченою Радою географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 3 від 21 квітня 2021 р.)

Рецензенти:

Мальська М.П. - д-р екон. наук, професор;

Біланюк В.І., Каднічанський Д.А., Гамкало М.З., Романів П.В.,

Безручко Л. С., Манько А. М. - канд. геогр. наук, доценти.

Водний туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали наукової конференції з міжнародною участю. – Львів : ФОП Корпан Б. І., 2021. – 84 с. : рис., табл.. – Бібліогр. в кінці статей

Матеріали наукової конференції охоплюють особливості реалізації державної політики в галузі туризму, зокрема реалізації програм транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна; розробки туристичного продукту, просторового поширення туристичних ресурсів, історії розвитку водного туризму, стану знакування водних маршрутів, якості поверхневих вод басейнів Західного Бугу та Прип'яті.

Авторами збірника є провідні науковці України, Польщі та Білорусі.

Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей. Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

© ЛНУ імені Івана Франка, 2021

© Автори статей, 2021

ЗМІСТ

<i>Альтгайм Любов, Бордун Ореста</i> ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПОЄДНАННЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ ТА ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	5
<i>Боднар Софія</i> ГЕОГРАФІЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ У КРАЇНАХ СХІДНОЇ БАЛТІЇ.....	9
<i>Гаврилюк Віталій, Романів Павло</i> ІНФРАСТРУКТУРА ДЛЯ ПОТРЕБ РОЗВИТКУ КРУЇЗНОГО ТУРИЗМУ	12
<i>Гамкало Михайло</i> ЗАБРУДНЕННЯ ВОД БАСЕЙНУ ЗАХІДНОГО БУГУ, ЯК ЛІМІТУЮЧИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ВОДНОГО ТУРИЗМУ	16
<i>Гаталяк Оксана, Ганич Наталія, Білоус Софія</i> ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ХАРЧУВАННЯ ТУРИСТІВ У ВОДНОМУ ТУРИЗМІ.....	20
<i>Грицишин Анна, Нерета Вікторія</i> ПОЄДНАННЯ ФЕСТИВАЛЬНОГО ТА ВІТРИЛЬНОГО ТУРИЗМУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	24
<i>Зінько Юрій, Мальська Марта, Околович Ірина</i> СІЛЬСЬКИЙ І ВОДНИЙ ТУРИЗМ В УМОВАХ КОРОНАВІРУСНОЇ ПАНДЕМІЇ	29
<i>Кандибка Олександра</i> МАСОВІ ЗАХОДИ З ВОДНОГО ТУРИЗМУ В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ	34
<i>Койнова Ірина</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	38
<i>Савранський Євген, Колотуха Олександр</i> МІСЬКИЙ ВОДНИЙ ТУРИЗМ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ	42
<i>Белы Канстанцін, Люкевіч Уладзімер</i> ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВІЦЦЯ ВОДНАГА ТУРЫЗМУ Ў БРЭСЦКІМ РЭГІЁНЕ	47
<i>Манько Андрій, Пишибилка Аркадіуш</i> ОРГАНІЗАЦІЯ СПЛАВІВ РІЧКОЮ ДНІСТЕР	51
<i>Манько Андрій, Дар'я Самусь</i> ВОДНИЙ ТУРИЗМ НА РІЧЦІ ДНІСТЕР	54
<i>Пасека Станіслава, Красномовець Вікторія</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ У ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	57
<i>Порицький Андрій, Крук Галина</i> «ЄДНАЄ НАС БУГ – УТВОРЕННЯ ДВОХ ТРАНСКОРДОННИХ БАЙДАРКОВИХ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ» (BUG UNITES US)	60
<i>Романів Андрій, Токар Олексій</i> МОЖЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВОДНИХ СПЛАВІВ В БАСЕЙНІ РІЧКИ ГОРИНЬ	63
<i>Романів Павло</i> ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ВОДНОГО ТУРИЗМУ У МЕЖАХ ЖУРАВНЕНСЬКОЇ ОТГ	66

<i>Самусь Дар'я, Манько Андрій</i> ВІДПОЧИНОК НА РІЧКАХ ТА ОЗЕРАХ УКРАЇНИ	72
<i>Сащук Олександр, Веремчук Віталій</i> ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПРИП'ЯТЬ-СТОХІД».....	73
<i>Шпак Христина, Гамкало Михайло</i> РОЗВИТОК АКТИВНОГО ТУРИЗМУ В РАХІВСЬКОМУ РАЙОНІ	76
<i>Каднічанський Дмитро</i> СПЛАВ НА ЧОВНАХ МОНОКСИЛАХ РІКОЮ УДАЙ	80

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПОЄДНАННЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ ТА ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Любов Альтгайм

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна*

Ореста Бордун

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Львів, Україна*

Водний туризм – вид туризму, при якому відпочинок здійснюється на воді із використанням байдарок, човнів, катамаранів, теплоходів та інших плавальних засобів. У Тернопільській області, зокрема, так як і в Україні, загалом, наявна досить густа річкова мережа та значна кількість річок, придатних для проведення водних туристичних подорожей у поєднанні із екскурсійними послугами як на розбірних, так і на надувних плавзасобах різних класів. Через різноманітність ландшафтів ці річки відрізняються між собою за похилом русла, характером течії, наявністю та складністю перешкод, сезонним режимом тощо. У Тернопільській області, головним чином, наявні річки за туристично-спортивною складністю двох груп – ріки низовин і ріки височин.

На сьогодні водний туризм як і в Україні, так і в області розвивається у межах рекреаційного, спортивного та екстремального в залежності від мети, неорганізованого та організованого, (самодіяльний та плановий) в залежності від організаційних основ.

У межах вітчизняної туристичної галузі чітко визначився окремий вид діяльності, – оздоровчо-спортивний туризм. Організаційними та методичними центрами розвитку оздоровчо-спортивного туризму є туристичні клуби та секції. У Тернопільській області таким є Обласний спортивно-туристичний клуб у м. Тернопіль. Враховуючи проблеми, із якими зіткнувся у своєму розвитку активний туризм в останні десятиріччя, покращенням ситуації активно переймається також Федерація спортивного туризму України. Вона спрямовує свої зусилля на розвиток різноманітних видів спортивного туризму, серед їх переліку є і водний туризм. Сьогодні активний туризм не тільки вийшов із кризової фази у своєму

розвитку, а й став визнаним видом відпочинку і у регіонах, і взагалі в Україні. Перспективне майбутнє в Україні мають сплави на річках спеціальними плавзасобами, вони можуть широко використовуватись і під час надання екскурсійних послуг у межах екскурсійних маршрутів і турів.

Однак, незважаючи на великі потенційні можливості, водний туризм в області все ж розвинений недостатньо. Серед актуальних проблем його розвитку: недостатнє рекламно-інформаційне забезпечення; слабка управлінська культура туризму; недостатньо висока якість послуг та невідповідність матеріальної бази і якості послуг міжнародним вимогам та інші. Також потрібно враховувати, що водний туризм (подорож) вимагає від учасників, перш за все, гарного знання свого судна, вміння управляти ним. Керівник повинен мати досвід керівництва водним туризмом того ж різновиду (пліт, катамаран або гребні судна).

Водні подорожі на річках області можна здійснювати на шлюпках, прогулянкових човнах, розбірних байдарках, плотах, катамаранах, прогулянкових катерах. Найбільш прийнятні для подорожей розбірні байдарки і катамарани. Вони достатньо стійкі, мають добру місткість та задовільні ходові якості, невелику вагу, легко перевозяться на транспорті, зручні для плавання на річках різної складності, прості у ремонті та обслуговуванні. Їх всі можна використовувати на водних туристичних маршрутах у Тернопільській області під час сплавів річками.

Активно поєднуються водні маршрути із екскурсійними на річці Дністер, де вздовж її русла розташовуються різноманітні цікаві тематичні екскурсійні об'єкти: НПП, ботанічні та ландшафтні заказники, геологічні відслонення, скелі, водоспади та історико-архітектурні об'єкти. Унікальною пам'яткою природи, яку найкраще спостерігати та досліджувати за допомогою водних екскурсійних маршрутів, є *Дністерський каньйон* – один із найбільших у Європі. Це геологічний музей під відкритим небом, унікальний геолого-геоморфологічний об'єкт. Подекуди у каньйоні збереглися степові та скельні ландшафти. Каньйон починається західніше с. Нижнів біля с. Довге Івано-Франківської області унікальним відслоненням юрського періоду, і простягається через Хмельницьку область найбільшим у світі відслоненням силурійських порід.

Водні сплави, здебільшого, розпочинаються у с. Нижнів та продовжуються за течією Дністра за бажанням групи. Наймальовничіший відтинок каньйону вважають між гирлами р. Золота Липа і р. Збруч. Досліджувана територія відома унікальними травертиновими скелями. Травертинові скелі перебувають під охороною – скелі зі сірувато-жовтого травертину (вапнякового туфу) із натічними формами кальциту на поверхні. У нішах скель і конусах виносу знайдено кості десятків видів тварин голоценового віку (дрібних ссавців, птахів, земноводних, плазунів), що мають велику наукову цінність, зокрема, для палеонтологічних досліджень.

Іншим варіантом водного маршруту є сплав р. Дністер із с. Окопів вниз за течією до Бакотської затоки. Екскурсійними об'єктами показу із води буде Хотинецький замок та геологічні відслонення у с. Устя, с. Велика Слобідка, с. Врублівцях, де розташована туристична база “Ксенія”, що володіє плавзасобами. На маршруті побачимо також Субіцький скельний монастир у с. Субіч. Кінцева точка маршруту – Бакотська затока. На території затоки можна розбити табір і провести кілька днів, досліджуючи геологічні та релігійні пам'ятки. До найвідоміших стародавніх пам'яток належить *Бакотський монастир*. Він знаходиться за 3 км на захід від с. Гораївка Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. Розмістився монастир у центральній частині Білої гори. Виникнення цього монастиря пов'язане з існуванням у середньовіччі міста Бакота, яке розташоване на лівому березі Дністра. У XII–XIII ст. це місто було адміністративним і культурним центром Поділля. Першу згадку про Бакотський монастир знайдено у “Літописі великих князів Литовських” (XIV ст.). Упродовж років монастир існував, з часом про нього забули, залишилися лише легенди та перекази. Пошуки монастиря 1883 року розпочав професор Володимир Антонович. Спустившись із Білої гори, він розвідав верхню частину монастиря. Бакотський Свято-Михайлівський скельний монастир розкопали, 1893 року його освятив отець Димитрій. Монастир став місцем паломництва, як і Почаївський. У той час, коли встановлено державний кордон рікою Дністер між Україною та Румунією, прикордонний режим припинив паломництво до 1940 року – поки кордон не повернувся на річку Прут. Упродовж 1941–1961 рр. монастир діяв як храм. Згодом його закрили атеїсти. Дерев'яні конструкції монастиря спалили, матеріальні цінності скинули у

Дністер. Лише із 1993 року почали відродження духовного служіння у Бакотському монастирі (Винокур І. С., Горішний П. А., 1994). Щороку на Свято Маковея або на перший Спас (14 серпня) у монастир приїздить велика кількість віруючих на святкові богослужіння. Бакотський скельний монастир, розташований в урочищі Монастирище на мальовничому березі Дністра, має чимале історико-культурне значення. Мальовнича природа національного природного парку “Подільські Товтри”, на території якого знаходиться Бакота, приваблює тисячі паломників та туристів. Останніми роками Бакота перетворилася на місце масового паломництва. У монастирі є три джерела дуже смачної та чистої води, температура якої протягом всього року не піднімається вище 8–12 °С.

Потрібно не забувати, що не всі річки у Тернопільській області придатні для водних подорожей: дрібні – бувають мілинами, камінням, заростями, завалами, низькими мостами, греблями на воді.

Список використаних джерел:

1. Альтгайм Л., Бордун О. Використання геолого-геоморфологічних об'єктів Подільського Придністер'я в екскурсійній діяльності. / Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій: Збірник наук.праць. – Вип. 1(11)., 2020 – С. 230–249.
2. Альтгайм Л.Б., Глушкова М. Соціологічне дослідження водного туризму як одного із перспективних напрямків туризму // Туризм сучасності: проблеми та перспективи: збірник праць I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції молодих вчених (м. Тернопіль, 30 травня 2017р.). - Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. - С. 12-20.
3. Альтгайм Л.Б. Особливості поєднання екстремальних видів туризму із екскурсійними послугами // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної та екологічної науки”, присвячено 25-річчю відкриття спеціальності “Екологія” у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка 7-8 травня 2019 року, м. Тернопіль, СМП “Тайп”, 2019., С.179-184.
4. Бордун О., Гамкало М. Водний туризм – перспективний напрямок туризму Придністер'я / О. Бордун, М. Гамкало // Туристичні ресурси як чинник розвитку території Дністровського каньйону : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Тернопіль : Вид. центр Тернопільського університету ім. В. Гнатюка, 2012. – С.179-184.